

Pa vendar ni sam v tej bitki

Ce to zmo-
rejo ameriške
senatorice kot
predstavnice este-
blišmenta, naj dvi-
gnejo glas tudi
naše intelektualke
in proletarke

Maja letos je v prostorih rektorata Univerze v Mariboru predaval dr. Mohammad Yunus, dobitnik Nobelove nagrade za mir leta 2006 in utemeljitelj socialnega podjetništva. Ob tej priložnosti so podpisali tudi pismo o nameri o medsebojnem sodelovanju med Univerzo v Mariboru, Slovenskim forumom socialnega podjetništva in centrom Yunus - Grameen Bank Bhaban. Glede na dogodke v zadnjih tednih imata oba slovenska partnerja priložnost, da, če je le mogoče, učinkovito podpreta svojega eminentnega partnerja, ki ima med drugim 50 častnih doktoratov. Banka Grameen je z mikrokrediti omogočila milijonom žensk, da so si začele utirati pot iz revščine. Z majhnimi vsotami denarja si lahko kupijo orodje ali živino, da sebi in družinam omogočijo skromno preživetje. Banko je ustanovil leta 1983, idejo pa je dobil leta 1976, ko je posodil 27 dolarjev dvainštiridesetim vaščanom, da so lahko nakupili material za njihovo obrt, in jim s tem prekinil začaran krog revščine. Zanj je bilo nesprijemljivo dejstvo, da tri milijarde ljudi nimajo možnosti, da dobijo kredit. Kredit je opredelil kot temeljno človekovo pravico, seveda v pogojih, ki so sprejemljivi in primerni za posameznika. Banka Grameen je doslej posodila šest milijard dolarjev več kot sedmim milijonom družin v Bangladešu. Danes je na svetu 250 ustanov v skoraj sto državah, ki delujejo po principu mikrokreditov. Banka Grameen ima 5,5 milijona malih delničarjev, večina žensk, ki imajo v kolektivni lasti več kot 95 odstotkov banke.

Nadzor nad banko pa ravno v teh dneh prevzema premierka Bangladeša, Sheikh Hasina, menda zelo ljubosumna na Yunusov mednarodni ugled, zagotovo pa jo je vznemiril tudi njegov poskus aktivnega vstopa v politiko leta 2007. Takrat je ustanavljal stranko z imenom Državljska moč, potem pa je po pogovoru s predstavnikom vlade namero nenadoma opustil. Prevzem banke in politično uničenje Yunusa sta motivirana tudi z razkrivanjem koruptivnosti aktualne vlade ter njene tolerance do umorov in mučenj, ki jih izvajajo varnostne sile. Pred kratkim je bil, na primer, umorjen sindikalni vodja Aminul Islam, njegovo truplo so našli na pokopališču beračev.

Za Yunusa so se zavzeli top ameriški politiki, poleg Hillary Clinton tudi George Schultz in Madeleine Albright. Problem je zanimiv tudi stališča kompetitivnosti med spoloma, saj se je gospa Hasina očitno odločila stvar izpeljati do konca kljub dejstvu, da je banka vendarle garancija za številne ženske, da imajo vsaj minimalno možnost za izhod iz najhujše revščine. Gospa je tudi članica Council of Women World Leaders, ki ga je leta 1996 ustanovila Vigdis Finnbogadottir, takratna predsednica Islandije, članice so med drugimi tudi Angela Merkel, Jadranka Kosor in Julija Timošenko. Zanimivo bo slišati, kako se bo svet voditeljic odzval na sveto vojno proti Yunusu, ki jo s sumljivo čustveno noto izvaja šesta najvplivnejša azijska dama, kakor jo uvršča CNN.

Vendar Yunus ni sam v tej bitki, čeprav ga Nicholas Kristof, kolumnist New York Timesa, še nikoli ni videl tako demoraliziranega, kot piše v članku Women Hurting Women. V zvezi s tem konfliktom je imel med zasedanjem generalne skupščine OZN dogovorjen intervju z gospo Hasina, vendar ga je v zadnjem trenutku odpovedala. Yunusu je izreklo podporo vseh sedemnajst senatoric ZDA in 140 vodilnih žensk v Bangladešu. Bistvo Yunusove ideje je prepričanje, da ženske bolje upravljajo premoženje in poskrbijo za izobraževanje otrok, predvsem hčera. Bangladeš ima v regiji relativno

visoko stopnjo izobraženosti žensk v primerjavi s Pakistanom, kjer je v ruralnih predelih pismenost žensk zgolj triodstotna. Prav ta teden so pakistanski talibani v glavo ustrelili 14-letno Malalo Jusufzaj, ki je zaradi boja za pravico deklic do izobraževanja uživala velik mednarodni ugled. Pakistanski talibani so v dolini Svat zažigali tamkajšnje šole za deklice, zaradi česar več deset tisoč deklic ni imelo možnosti za šolanje.

Yunus je v dvanajstčlansko upravo banke umestil devet revnih žensk s podeželja, ker meni, da so njihove odločitve ključne za opravljanje temeljnega poslanstva banke. Hasina mu očita, da je treba spremeniti sestavo uprave z več finančnimi strokovnjaki, kar pa poznavalci ocenjujejo kot manever za maščevanje nad Yunusom. Zanimiva bitka med žensko nečimrnostjo in maščevalnostjo Hasine ter kreativnostjo, skrbnostjo in upanjem milijonov žensk v Bangladešu. Kako iracionalno, pa vendar resnično. Vprašanje je, ali so sile, ki lahko v tej deželi ustavijo od maščevalnosti pijano žensko, dovolj potentne. Prav tako se lahko vprašamo, kaj je s potenco naših koalicijskih politikov, ki so menda načeloma proti dušenju obstoječih tiskanih medijev in državne televizije. Erjavec in Virant sta menda proti. Bomo videli, če bo ta talibanski pristop, kot ga je poimenoval Jože P. Damjan, mogoče zaustaviti legalistično. Vonja po diktaturi v tej deželi ne maramo preveč. Verjetno pa se bo pojavila kakšna nova Adrijana Starina Kosem, ki je pred nekaj leti pogumno razkrila monopole od oblasti pijanih likov.

Pogumnih žensk v naši deželi nikoli ni manjkalo. Ko so po vojni izbirali imena za poimenovanje šol in domov upokojenec, je bila izbira velika. Od naših dam bi pričakoval več akcije v podporo ženskim aktivistkam po svetu. Če to zmorejo ameriške senatorice kot predstavnice esteblišmenta, naj dvignejo glas tudi naše intelektualke in proletarke. Mislite na Yunusa, Pussy Riot in mlado Malalo, ki se bori za življenje v bolnišnici v Pešavarju! •

Page: 19

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 367 cm2

2 / 2

MIRAN PUSTOSLEMŠEK
PSIHATER, ANTROPOLOG